

Eva Kášová: Slovenská próza v nemeckých prekladoch po roku 1968

(posudok školiteľa)

Diplomová práca E. Kášovej má podtitul – Recepčia ako spôsob vytvárania obraz slovenskej kultúry a identity – ktorý umiestňuje jej hlavný titul do polohy literárnokritickej a širšej literárno-kultúrnej reflexie slovenských próz v nemeckom jazykovom prostredí po roku 1968. Na ceste k veľmi solídnej syntéze o situácii i funkcii slovenskej literatúry v nemeckom kultúrnom priestore, o tom, ako sa cez literárny kontext recipuje v tomto priestore Slovensko, vychádza diplomantka z dvoch nevyhnutných predpokladov: z dôkladného zmapovania ohlasov slovenskej prózy v rozličných žánroch (recenziách, predslovoch, doslovoch, štúdiách, esejach atď.) a ich „uloženia“ do systému, resp. usúvzťažnenia na základe literárnoteoretických predpokladov recepcnej estetiky a teórie imagológie, prepracovaných najmä nemeckou literárnou vedou, ktorej výsledky diplomantka dobre pozná.

Práve dôkladné štúdium literárnoteoretických otázok súvisiacich s témou diplomantke dovoľuje zapojiť ich do originálnej, zdravo subjektívnej interpretácie, v ktorej nechýba dôraz na interdisciplinárnosť (antropológia, sociológia, kulturoológia, politológia atď. v nej nachádzajú primerané zastúpenie). To všetko je potom súčasťou rozmanitosti obrazu slovenskej literatúry, ale i Slovenska u nemeckých recipientov, lebo, ani nie tak paradoxne, aj cez literatúru vnímajú krajinu ako takú. Do toho obraz patria imagá ako čarovnosť, tajomnosť, multikultúrnosť, submisivita, ale i fascinácia komunistickou minulosťou i západným kapitalizmom, „ostalgia“, stredná Európa, ktorým diplomantka venuje osobitnú pozornosť pri konkretizácii slovenskej literatúry v inonárodnom kontexte.

Štruktúra predloženej diplomovej práce je prehľadná. Po kapitole, v ktorej kompetentne predkladá teoretické a metodologické východiská práce, sa venuje analýze a interpretáciám spomínaných imág, ale aj širších sociálnych, politických a kultúrnych súvislostí prijímania slovenskej literatúry, ktoré neraz novo osvetľujú (najmä v kapitole „Autori“) špecifikum tejto recepcie. Odráža sa to napríklad vo väčšom záujme o samizdatových, exilových prozaikov, než o sivú zónu, ktorá najmä v slovenskej literatúre, na rozdiel od českej dominovala. Diplomantka distinguje recepciu nemeckú a rakúsku, ale aj „enderácku“ a nachádza u jednotlivých recipientov zaujímavé jednotlivosti, ktoré obohacujú domácu konkretizáciu autorov. Zároveň presvedčivo dokumentuje, prečo niektorí autori (napr. M. Hvorecký) sú v nemeckom prostredí prijímaní nadštandardne pozitívne, ale napríklad aj prečo po roku 1989 pôsobil na prijímanie Slovenska tak negatívne mečiarizmus.

Za produktívne považujem aj častejšie odvolávanie sa diplomantky na odlišné prijímanie českej literatúry v tomto kontexte, ktoré sa odráža nielen v nepomere prekladov. Napriek tomu však, že slovenská literatúra v nemeckom jazykovom priestore nemala taký ohlas ako napríklad česká a ako píše diplomantka, zo stredoeurópskych literatúr bola jej recepcia najslabšia, z predloženej diplomovej práce vidno, že autorkino hľadanie jednotlivých imág inšpiratívne komplementarizuje naše doterajšie predstavy o možnostiach recepcie slovenskej literatúry v inonárodnom prostredí o zaujímavé nové poznatky.

Považujem diplomovú prácu E. Kášovej už v tejto podobe za prínosnú a originálnu (nepoznám v slovenskej literárnej vede prácu s podobnou témou a metodologickým uchopením), po menších úpravách i publikovateľnú.

Navrhujem ju prijať na obhajobné pokračovanie. Hodnotím ju ako výbornú.

Doc. PhDr. Rudolf Chmel, DrSc.